

Główne przesłanie konferencji programowej Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu (EAPN) z czerwca 2017 r. Jakiej strategii zwalczania ubóstwa, wykluczenia i nierówności społecznych potrzebuje Unia Europejska po 2020 r.?

[@EAPNEurope](#) [#EAPNconf](#)

Unia Europejska potrzebuje jednoznacznej, zintegrowanej i opartej na prawach człowieka strategii przeciwdziałania ubóstwu, której podstawą będzie oddolne uczestnictwo i która będzie odpowiednio finansowana z unijnych środków.

- **Unia stoi w obliczu ważnego punktu zwrotnego – musi realizować nowy model rozwoju, który będzie uznawał strukturalne przyczyny ubóstwa zamiast winić za nie ubogich!** Model ten musi bazować na prawach człowieka, oddolnym uczestnictwie, uniwersalnych państwach opiekuńczych i sprawiedliwszej redystrybucji władzy, dochodu i bogactwa.
- **Należy inwestować w zindywidualizowaną, opartą na prawach człowieka i zintegrowaną strategię aktywnej integracji społecznej, która zagwarantuje dostęp do odpowiednich dochodów, ochrony socjalnej, dobrej jakości usług i miejsc pracy dla osób w każdym wieku.** Strategia ta powinna przewidywać przyszłe wyzwania, działać proaktywnie i prewencyjnie, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom wszystkich grup w oparciu o ich uczestnictwo.
- **Nikogo nie wolno pozostawić bez pomocy – równy dostęp do praw jest niezbędny dla wszystkich grup.** Należy wdrażać strategie tematyczne dla poszczególnych grup, np. inwestowanie w dzieci, zwalczanie bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego.
- **Przejrzystość i odpowiedzialność mogą być realizowane wyłącznie poprzez monitoring strategii krajowych powiązanych ze strategią UE.** Kontrola realizacji powinna zakładać udział osób doświadczających ubóstwa i ich organizacji na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.
- **Prawa socjalne zobowiązujące państwa do działań są podstawowym warunkiem unijnej strategii zwalczania ubóstwa, a nie jej zamiennikiem.** Zagwarantowanie podstawowych praw jest niezbędne, ale to zintegrowany dostęp do usług i rynku pracy jest kluczem do zapewnienia rzeczywistego wpływu na redukcję ubóstwa wszystkich grup. Zapewnienie realizacji praw socjalnych i skutecznej unijnej strategii zwalczania ubóstwa może wymagać zmian w traktatach.
- **Należy zwiększyć wydatki z budżetu UE na bezpośrednie dotacje dla oddolnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego przeciwdziałających ubóstwu.** Drogą do tego jest wzmocnienie warunku przeznaczania 20% Europejskiego Funduszu Społecznego na zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego. Konieczne jest stworzenie mechanizmu, w kontekście kolejnych wieloletnich ram finansowych, wspierającego skuteczne inicjatywy oddolnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w tym również organizacji pozarządowych w partnerstwie z osobami doświadczającymi ubóstwa i innymi lokalnymi podmiotami.

Strategia na lata po 2020 r. musi bazować na celach strategii Europa 2020, realizując ambitną, socjalną, zrównoważoną i demokratyczną wizję Europy! Z pomocą mogą przyjść Agenda ONZ 2030 i zawarte w niej Cele Zrównoważonego Rozwoju.

- **Semestr europejski nie jest dobrze znany i rozumiany na szczeblu krajowym. Aby to zmienić potrzeba woli politycznej i efektywnej koordynacji z instytucjami UE i z interesariuszami.** Należy silnie podkreślać, że dotychczasowe mechanizmy nie sprawdziły się, co powinno zainspirować i pobudzić do działania ludzi w terenie, a także motywować do wyciągnięcia wniosków z dotychczasowych doświadczeń.
- **Konieczne jest spójne podejście rozwojowe w wymiarach społecznym, gospodarczym i środowiskowym, które położy nacisk na rzeczywiste potrzeby i dobrostan ludzi. Przyczyni się to do stworzenia bardziej społecznej i zrównoważonej Europy.** Oznacza to zmianę modelu gospodarczego i odejście od polityki ograniczania wydatków oraz nadmiernego zaufania do rynku. Rozwiązywanie kwestii społecznych powinno być kluczowym celem polityki unijnej, któremu powinna być podporządkowana polityka gospodarcza. Aby zapobiec temu, że polityka ta zwiększa ubóstwo, konieczna jest ocena jej skutków społecznych z udziałem osób doświadczających ubóstwa.
- **Unia powinna przywiązywać większą wagę do realizowania sprawiedliwej redystrybucji i inwestycji społecznych w państwo opiekuńcze w celu zmniejszenia nierówności i ubóstwa.** Instrumentem do tego powinny być zalecenia dla poszczególnych państw członkowskich dotyczące sprawiedliwego/progresywnego opodatkowania, aby mogły one skuteczniej finansować odpowiednią ochronę socjalną i inwestycje w usługi publiczne. Inwestycje społeczne muszą zwiększać oddolną przedsiębiorczość społeczną.
- **UE potrzebuje bardziej ambitnych i konkretniejszych inicjatyw prawnych, chroniących poziom życia mieszkańców, takich jak Unia socjalna, ramowa dyrektywa w sprawie dochodu minimalnego, unijne gwarancje płacy minimalnej, czy wyznaczenie minimalnych wydatków na ochronę socjalną.** Dyskusja dotycząca zmian w traktatach unijnych powinna zawierać również te propozycje.
- **Europejski semestr lub nowy proces zarządzania polityką społeczno-gospodarczą w Unii, musi stać się bardziej widoczny, zrozumiały i odpowiedzialny.** W procesie tym powinny współuczestniczyć organizacje społeczeństwa obywatelskiego współpracujące z osobami doświadczającymi ubóstwa. Opracowanie rozwiązań problemów społecznych, ich wdrożenie i realizacja, a także monitorowanie i ocena powinny być oparte na zasadzie partycypacji. Jest to kluczowe dla wzmacniania demokracji i wiarygodności UE.
- **Należy zmienić nazwę europejskiego semestru, tak by odzwierciedlała ona spójne cele społeczne i środowiskowe.** Dotyczy to również jego głównych instrumentów, takich jak Roczna Analiza Wzrostu. Zrównoważone Cele Rozwoju ONZ mogą stanowić dobro do tego podstawę, ale problemem jest zapewnienie spójności polityki unijnej dla wszystkich 17 celów.
- **Ramy programowe na okres po 2020 r. będą nadal wymagać wyznaczenia mierzalnych celów, w tym celu w zakresie redukcji ubóstwa wraz z celami cząstkowymi dla głównych grup bardziej zagrożonych ubóstwem.** Potrzebne są wspólne wskaźniki i skuteczny proces ich monitorowania powiązany z większą odpowiedzialnością za wyniki. Kluczowy w tym procesie będzie mechanizm uruchamiający podejmowanie działań i wysyłanie zaleceń państwom członkowskim w przypadku naruszenia konkretnych standardów, np. jeśli nie ma postępu w osiąganiu celu redukcji ubóstwa, lub jest on niewystarczający.

- **Jakość zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego i osób żyjących w ubóstwie jest kluczowa dla uzyskania poparcia dla nowych zasad i powinna być ona stawiana na równi z partnerami społecznymi (związki zawodowe, organizacje pracodawców).** Należy wyciągnąć wnioski z zaangażowania przez ONZ osób doświadczających ubóstwa i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w proces opracowywania Zrównoważonych Celów Rozwoju. Konieczne jest również zapewnienie odpowiedniego finansowania umożliwiającego zrównoważone i skuteczne zaangażowanie osób i organizacji. Zmiany te powinny znaleźć odzwierciedlenie w traktatach unijnych w dłuższej perspektywie, ale nawet bez tego można osiągać postęp, jeśli tylko istnieje polityczna wola realizacji obietnic.

Europejski Filar Praw Socjalnych może być szansą na postęp, ale aby dał rezultaty wymaga konkretnych działań realizacyjnych przy kluczowej roli społeczeństwa obywatelskiego.

- **Europejski Filar Praw Socjalnych to zapewne ostatnia szansa osiągnięcia postępu na drodze do Europy socjalnej.** Szerokie poparcie państw członkowskich dla tego projektu będzie zależało jednak od mobilizacji społeczeństwa obywatelskiego, a także osób żyjących w ubóstwie. Dotyczy to zaangażowania na wszystkich poziomach od europejskiego, przez krajowy i regionalny, do lokalnego. Jest to również konieczne, by odzyskać zaufanie wśród organizacji pozarządowych i odpowiedzieć na duże oczekiwania wywołane ich aktywnym udziałem w konsultacjach związanych z Filarem Praw Socjalnych.
- **Prawa socjalne dotyczą nie tylko dostępu do miejsc pracy!** Ważna jest ich jakość, a także zapewnienie równej wagi następującym czynnikom: adekwatności ochrony socjalnej i jakości usług oraz opieki. Są one konieczne, aby skutecznie realizować zasady i wspierać postęp w zakresie zintegrowanej strategii walki z ubóstwem w oparciu o prawa.
- **Konieczne jest doprecyzowanie, co oznacza konwergencja między państwami!** Głównym celem musi być wyeliminowanie przepaści pomiędzy państwami członkowskimi i wewnątrz tych państw. Drogą do tego jest podnoszenie standardów socjalnych oraz zmniejszanie ubóstwa i nierówności. Należy wyjaśnić hasło „konwergencji w górę” prostymi słowami, wyraźnie zaznaczając konieczność realnego postępu w zakresie realizacji praw i aktywnej walki z dumpingiem socjalnym i stagnacją gospodarczą.
- **Zasady Filara Praw Socjalnych powinny być konkretne, operacyjne i obowiązkowe, a osiągnane wyniki powinny wywierać wpływ na politykę unijną wobec państw.** Chociaż zasady są dobrowolne, nie powinny być uznawane wyłącznie za uprawnienie, a nie obowiązek. Należy poczynić wysiłki na rzecz ich wdrożenia i uczynienia obowiązkowymi. Tabela wyników i jej zależność od zasad wymagają dalszego wyjaśnienia. Muszą również istnieć mechanizmy uruchamiania zaleceń dla państw w przypadku naruszenia konkretnych standardów lub braku postępów w ich osiągnięciu.
- **Organizacje pozarządowe i osoby doświadczające ubóstwa powinny mieć odgrywać ważną rolę we wdrażaniu Filaru na szczeblu krajowym.** Społeczeństwo obywatelskie może dostarczać danych dotyczących skuteczności działań w terenie, a także wskazywać innowacyjne projekty pomagające w realizacji zasad. Potrzebne będzie silne wsparcie ze środków UE, również po 2020 r.

Debata o przyszłości Europy potrzebuje ambitnego „szóstego scenariusza”, który pozwoli ludziom odzyskać zaufanie do Unii Europejskiej.

- **Zgłoszone dotąd pięć scenariuszy reformy Unii Europejskiej nie obiecuje zbyt wiele organizacjom pozarządowym przeciwdziałającym ubóstwu**, w niewielkim stopniu skupiając się na prawach i standardach socjalnych, czy walce z ubóstwem. Potrzebny jest nowy, szósty scenariusz!
- **Unia musi w większym stopniu brać odpowiedzialność za negatywne skutki polityki ograniczania wydatków, przyczyniającej się do wzrostu notowań partii skrajnie prawicowych i populistycznych w Europie**. Dla odbudowania zaufania do UE potrzebne jest dostrzeżenie błędów popełnionych przez instytucje europejskie.
- **Trzeci scenariusz, zgodnie z którym wszystkie 27 państw miałyby wspólnie pracować nad pogłębianiem wymiaru socjalnego Unii, zyskał więcej poparcia niż scenariusz drugi, postulujący Europę dwóch prędkości**. Trzeba przeciwdziałać dumpingowi socjalnemu i pogłębianiu nierówności pomiędzy krajami UE. Wymaga to jednak opracowania konkretnych inicjatyw prawnych wzmacniających standardy socjalne, nawet jeśli miałyby to oznaczać renegocjację traktatów.
- **Potrzebna jest ambitna, socjalna i zrównoważona wizja Europy, czyli szósty scenariusz!** Istnieje wiele wątpliwości odnośnie tego, czego dotyczy debata – całej Europy, Unii czy tylko strefy euro? Domagamy się nowej wizji Europy wykraczającej poza zaproponowane pięć scenariuszy reformy. Powinna być ona oparta na pozytywnej roli UE w realizacji nowej i przełomowej strategii społecznej i środowiskowej.
- **Kluczowym celem debaty musi być zachowanie jedności Unii w oparciu o zasadę solidarności**. Należy przenieść uwagę z konkurencji na współpracę i konkretne wsparcie dla uboższych regionów i ludzi. Musimy wyciągać wnioski z przeszłości, kiedy to dobrostan i dobrobyt były bardziej w centrum debaty.
- **Ludzie, a nie tylko obywatele!** Ta wizja nie może obejmować wyłącznie legalnych obywateli, ale musi uwzględnić wszystkie osoby zamieszkałe w UE, które postanowiły uczynić Unię swoim domem, niezależnie od przyczyn. Takie otwarte podejście powinno zapewnić ludziom prawa i dać im głos.
- **Stworzenie bardziej otwartej na uczestnictwo i demokratycznej Europy może pomóc Unii Europejskiej w powrocie do korzeni, ale muszą temu towarzyszyć odpowiednie zasoby**. Uczestnictwo osób doświadczających ubóstwa, również wykluczonej młodzieży, jest niezwykle ważne! Rewitalizacja Unii Europejskiej poprzez uczestnictwo i przejrzystość jest kluczowa, ale to kosztuje i wymaga znaczących inwestycji w ludzi i w demokrację. Osoby, które teraz płacą za to, że wcześniej nie realizowano Europy socjalnej, powinny zabrać głos i odegrać odpowiednią rolę. Należy znaleźć nowe metody angażowania i wspierania najbardziej wykluczonych osób, w szczególności ludzi młodych.

Europejska Sieć Przeciwdziałania Ubóstwu. Powielanie dozwolone pod warunkiem podania źródła. Czerwiec 2017. Niniejsza publikacja otrzymała wsparcie finansowe z Programu Unii Europejskiej na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych „EaSI” (2014-2020). Więcej informacji na ten temat na stronie: <http://ec.europa.eu/social/easi>. Komisja Europejska ani żadna osoba działająca w imieniu Komisji nie ponosi odpowiedzialności za korzystanie z informacji zawartych w niniejszej publikacji. Jakiemukolwiek wykorzystanie lub powielanie zdjęć nieobjętych prawem autorskim Unii Europejskiej wymaga pozwolenia właściciela(-i) praw autorskich.